

Askeleita työelämään ja yrittäjyyteen -hanke

LOPPURAPORTTI

Sisällys

JOHDANTO	2
HANKKEEN TAVOITTEET JA TULOKSET	2
2.1. HANKKEEN TAVOITTEET	2
2.2 HANKKEEN TULOKSET	4
HANKKEEN TOTEUTUS JA HAASTEET	6
VERKOSTOJEN LUOMINEN	6
KURSSIEN KOOSTAMINEN.....	7
KOULUVIERAILUIDEN TOTEUTTAMINEN	9
TYÖPAJOJEN JA ETÄKAHVIEN JÄRJESTÄMINEN	10
TIEDOTTAMINEN	11
PALAUTE.....	12
TUOTOKSET	12
NUORTEN TYÖELÄMÄTAITOJEN TUKEMISEN TOIMINTAMALLI	13
KURSSIKUVAUKSET	17
NUORTEN YRITTÄJYYDEN TUKEMISEN TOIMINTAMALLI.....	17
YHTEENVETO	19
LÄHTEET	21

JOHDANTO

Kuopion 4H-yhdistyksessä on toiminut noin vuoden mittainen Askeleita työelämään ja yrittäjyyteen -hanke ajalla 1.8.2020-30.11.2021. Hanke on ESR-rahoitteinen, kansalaistoimijalähtöinen ns. Kake-hanke. Hanke on toiminut Kuopion kaupunkialueella.

Hankkeessa on tuettu erityisesti alle 18 -vuotiaita nuoria työelämä- ja yrittäjyystaidoissa. Nuorten työelämätaitojen ja yrittäjyyden tukemiseksi järjestettiin taitokursseja, työpajoja, vapaamuotoisia nuorille kohdennettuja tapahtumia, kouluvierailuita ja henkilökohtaista tukea ja neuvontaa. Toiminnoissa hyödynnettiin yhteistyötä Kuopion kaupungin nuorisopalveluiden ja koulujen kanssa sekä kolmannen sektorin että yrittäjien kanssa.

Hankkeen suunniteltu kesto oli kohtalaisen lyhyt, yksi vuosi. Hanke tapahtui korona-aikana. Hankkeen aikana yleinen koronatilanne vaihteli, ja se vaikutti varsin paljon hankkeen toteutukseen esimerkiksi rajoittaen kokoontumismahdollisuuksia, osallistujamääriä ja lähitapaamisia. Hankkeelle haettiin ja saatiin kolmen kuukauden jatkoaika. Koronatilanteen aiheuttamista haasteista huolimatta hankkeen aikana saatiin toteutettua hankesuunnitelman mukaiset toimenpiteet ja testattua hankesuunnitelman mukaista toimintaa. Näiden toimintojen testaamisen kautta pystyttiin luomaan toimintamallit nuorten tukemiseen työelämätaidoissa ja yrittäjydessä. Nuoria tavoitettiin hankkeessa myös lukumäärällisesti hyvin ottaen huomioon haasteet lähitoteutuksissa.

Hanke oli Kuopion 4H-yhdistykselle merkityksellinen ja tuloksellinen. Hankkeen kautta päästiin eri tavoin toteuttamaan ja testaamaan nuorten työelämä- ja yrittäjyystaitojen tukemisen muotoja ja tapoja, ja tämän kokeilutoiminnan kautta hankkeesta jäi elämään hankkeen tuotoksina syntyneet ja testatut toimintamallit.

Tässä raportissa esitellään aluksi hankkeen tavoitteet ja tulokset, sen jälkeen hankkeen varsinaiset toiminnot ja toteutus sekä lopuksi esitellään hankkeessa rakennetut toimintamallit nuorten tukemiseen työelämätaidoissa ja yrittäjydessä.

HANKKEEN TAVOITTEET JA TULOKSET

Tässä luvussa esitellään hankkeen tavoitteita ja sekä hankkeessa syntyneitä tuloksia. Kaiken kaikkiaan hanke vastasi hyvin hankesuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Pää tavoitteena oli tukea nuoria eri tavoin työelämä- ja yrittäjyystaidoissa, ja tähän tavoitteeseen päästiin suunnitelman mukaisesti eri toimintoja suunnittelemalla, testaamalla ja kehittämällä.

2.1. HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeen tavoitteina oli laajemmin kaksi painopistettä.

- 1) Ensimmäinen painopiste oli tukea nuoria työelämätaidoissa
- 2) Toinen painopiste oli auttaa nuoria perustamaan pienimuotoinen yritys ja tukea yrittäjyyden alkutaipaleella

Hankkeen tavoitteena oli tukea nuorten, erityisesti alle 18-vuotiaiden nuorten työelämä- ja yrittäjyystaitoja. Tavoitteena oli lisätä työelämä- ja yrittäjyystaitoja jo varhaisessa vaiheessa, työelämää vasta aloittelevien parissa. Tarkoituksena oli edesauttaa nuoria saamaan positiivisia ensimmäisiä työkoke-

muksia. Nuorten tukeminen työelämätaidoissa kuuluu yhtenä tavoitteena 4H-nuorisotoiminnan laajaan toimintakenttään, ja hankkeen tuomien resurssien kautta voitiin tarjota tukea nuorille paljon laajemmin ja syvemmin kuin mitä yhdistyksessä ilman hanketta olisi mahdollista tehdä. Hankkeen kautta uutena mahdollisuutena oli tarjota erilaisia työelämään liittyviä kursseja, henkilökohtaista ja ryhmäohjausta liittyen nuoren omiin vahvuuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin ja osaamisen hyödyntämiseen. Lisäksi hankkeen kautta pyrittiin tukemaan nuoria potentiaalisten työnantajien hakemisessa. Hankkeessa myös vahvistettiin nuorten uskoa tulevaisuuden työelämään ja yrittäjyyteen, etenkin korona-ajan myllerryksessä koettiin tämä tarpeellisenä. Nuorten ajatuksia ja asenteita yleisesti työelämään ja yrittäjyyteen on kartoitettu aiemmin valtakunnallisessa Nuorisobarometrissa vuonna 2019. Nuorista peräti 90% oli ainakin jokseenkin samaa mieltä, että työelämään siirtyminen on innostavaa. Noin kolmasosa nuorista kuitenkin koki työelämään siirtymisen myös pelottavaksi asiaksi (Nuorisobarometri 2019).

Hankkeen toisena tavoitteena oli tukea nuoria oman pienimuotoisen yrityksen perustamisessa. Oman pienen harjoitteluyrityksen avulla nuoret voivat tarjota omaa osaamistaan luontevasti lähipiirissä -ja ympäristössä. Nuoria kannustettiin toimimaan esimerkiksi ns. kortteliyrittäjinä lähinaapurustossa, paikallisiin tarpeisiin vastaten. Nuoret pystyvät tuottamaan harjoitteluyrityksessään erilaisia palveluita ja tuotteita ja hankkeen kautta voivat tuetusti testata yrittäjämäistä toimintaa. Nuorten yrittäjyyden tukemiseen on ollut selkeä tarve. Yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä otetta työhön vaaditaan tulevaisuudessa yhä enemmän, myös palkkatyössä. Nuorisobarometrin mukaan kolme neljästä nuoresta arvelee yrittäjyyden yleistyvän. Erityisesti alle 20-vuotiaista iso osa, jopa 85%, uskoo yrittäjyyden yleistyvän. Kyseilyn mukaan yrittäjyyskasvatuksen kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa, sillä kaksi kolmasosaa nuorista haluaisi yrittäjyystaitoja opetettavan kaikille jo peruskoulussa, mutta vain vähemmistö koki kouluissa saaneensa hyvät yleistiedot yrittäjyydestä. (Nuorisobarometri 2019)

Hankkeen kohderyhmänä olivat kaupunkialueen 15-vuotiaat ja sitä vanhemmat nuoret, maksimissaan 28-vuotiaat. Hankkeen kohderyhmänä olivat erityisesti peruskoulun päättävät, mutta myös muut nuoret, jotka pystyivät hyötymään hankkeen tuesta. Vanhemmille nivelvaiheessa oleville nuorille on olemassa erilaisia tukimalleja työelämätaitoihin liittyen, mutta nuoremmille tukea on tarjolla vähemmän. Hankkeen toiminta noudattaa Kuopion strategisia painopisteitä sekä hyvinvointi suunnitelmien tavoitteita alueiden elinvoimaisuuden vahvistamisesta mm. yrittäjyyteen ja nuorten osallisuuteen ja hyvinvointiin vaikuttamalla.

Kuopion 4H-yhdistys on ollut mukana myös kaksivuotisessa maaseutualueen Leader-rahoitteisessa Hautomakone-yrittäjyys-hankkeessa paikallisten maaseutualueiden 4H-yhdistysten kanssa. Hankkeessa tuetaan Kuopion ja Siilinjärven maaseutualueiden nuoria yrittäjyyden alkuvaiheessa mm. yrittäjyystyöpajojen avulla. Askeleita työelämään ja yrittäjyyteen -hankkeen kautta pystytään tarjoamaan myös kaupunkialueen nuorille tukea yrittäjyydessä, jolloin hankkeet tukevat hyvin toisiaan ja nuorille on pystytty tarjoamaan ja antamaan asuinpaikasta riippuen (maaseutu/kaupunkialue) apua ja tukea jommankumman hankkeen kautta.

Alla vielä hankkeen tavoitteet lyhyesti esiteltynä.

HANKKEEN TAVOITTEET PÄHKINÄNKUORESSA:

- ✘ Viedä työelämään ja yrittäjyyteen liittyvää osaamista ja verkostoja kouluihin oppilaille.
- ✘ Tuottaa erilaisia nuorille sopivia työelämätaitoihin liittyviä kursseja

- ✘ Tukea nuoria, erityisesti alle 18-vuotiaita nuoria työelämätaidoissa ja ensimmäisten työkokemusten saamisessa.
- ✘ Vahvistaa nuorten käsitystä omista taidoista.
- ✘ Motivoida ja rohkaista nuoria omien vahvuuksien löytämisessä ja tulevaisuuden uskossa.
- ✘ Vahvistaa nuorten positiivista suhtautumista työelämään avaamalla polkuja ensimmäisiin työkokemuksiin.
- ✘ Tuottaa toimintamalli nuorten tukemiseen työelämään liittyvissä tiedoissa ja taidoissa. Toimintamalli koostetaan tutkitun tiedon, työnantajakokemusten ja onnistuneiden työpolkujen pohjalta.
- ✘ Nuoren osallistaminen ja innostaminen omiin yritysideointeihin.
- ✘ Tukea nuoria, erityisesti alle 18-vuotiaita, pienimuotoisessa yrittäjyydessä, antamalla käytännön apua.
- ✘ Tarjota nuorille toimintaa, joka tukee nuorien hyvinvointia ja osallisuutta sekä luo mahdollisuuden ansaita rahaa ja työllistyä omalla yrittäjyydellä

2.2 HANKKEEN TULOKSET

Hankkeessa onnistuttiin toteuttamaan hankesuunnitelman mukaiset toiminnot, ja toimintojen kautta onnistuttiin saamaan hyviä tuloksia. Varsinaisista toiminnoista, joilla tuloksiin päästiin, kerrotaan tarkemmin seuraavassa luvussa. Tässä luvussa esitellään hankkeen tulokset läpi pääpiirteissään.

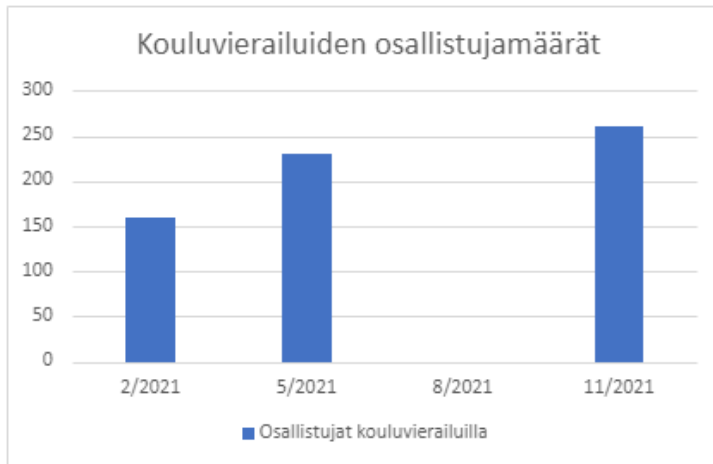
HANKKEEN TULOKSET PÄHKINÄNKUORESSA:

- ✓ Hankkeessa toteutettiin kouluvierailuja yläkouluissa liittyen vuoden 2021 Kuopion kaupungin kesäseteli-infoon, työn /työelämäntutustumispaikan hakemiseen, nuorten ansaintamahdollisuuksiin metsäympäristössä ja yrittäjyyteen. Vierailuja järjestettiin sekä etänä (21) että livenä (13) ja vierailuilla tavoitettiin n. 650 oppilasta.
- ✓ Hankkeessa tuotettiin viisi erilaista tuokiopohjaa kouluvierailuille ja työpajoihin.
- ✓ Nuorille toteutettiin 11 työelämätaitoja tukevaa kurssia ja niillä oli yhteensä 99 osallistujaa. Nuoret kokivat osan kurseista tärkeänä oman työllistymisen kannalta tulevaisuudessa.
- ✓ Hankkeessa toteutettiin kysely nuorille työllistymiseen liittyen. Kyselyn mukaan nuoret olivat kiinnostuneita työllistymään niin kesäaikana, kuin koulun ohella tulevaisuudessa.
- ✓ Hankkeessa luotiin työelämäyhteyksiä
- ✓ Hankkeessa toteutettiin kuusi yrittäjyyteen liittyvää työpajaa, joihin osallistui 15 nuorta. 4H-yrittäjille ja yrittäjyydestä kiinnostuneille suunnattuja kahvihetkiä toteutettiin kolme ja niihin osallistui 11 nuorta.
- ✓ Yrittäjyydestä kiinnostuneita, työpajoihin tai yrittäjyyskurssille osallistuneita nuoria oli hankkeen aikana kaikkiaan 31, uusia 4H-yrityksiä toimi 10. Lisäksi hankkeessa kontaktointiin yksi toiselta paikkakunnalta muuttanut nuori 4H-yrittäjä.
- ✓ Hankkeen aikana toimenpiteiden, työelämäkontaktien ja onnistuneiden työelämä- ja yrittäjyyspolkujen myötä rakentuivat toimintamallit nuorten tukemiseen. Kuopion 4H-yhdistyksen yrittäjyyden tukemisen ja nuorten työllistymisen tukemisen vuosikellot toimivat jatkossa ohjaavana käytännön toimien toimintamallina.

Hankkeessa oli numeraalisena tavoitteena tukea yhteensä sataa nuorta työelämä- tai yrittäjyystaidoissa. Tämä tavoite ylittyi reilusti. Jo pelkästään työelämäkurseille osallistui yhteensä 99 nuorta, ja yrittäjyystyöpajoihin, yrittäjyyskurseille tai henkilökohtaiseen yrittäjyysneuvontaan osallistui yhteensä 21 nuorta. Lisäksi kouluihin vietävillä työelämäinfoilla tavoitettiin noin 650 nuorta. Alla on kuvattu tarkemmin kaavioina nuorten osallistumismäärät.

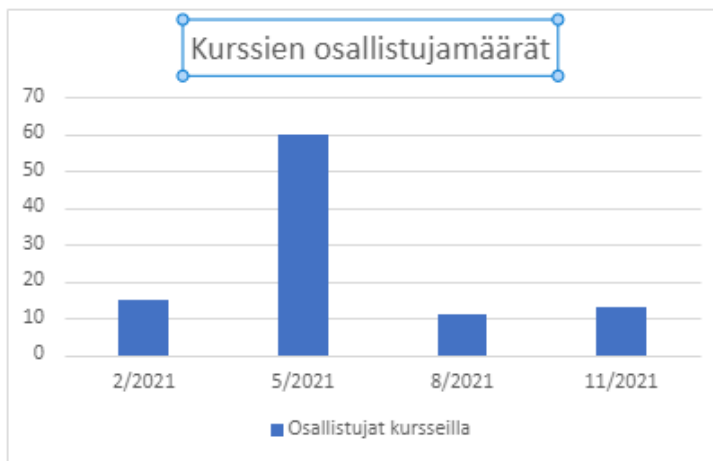
Kuva 1. Kouluvierailuiden osallistujien arvioitu osallistumismäärä.

→ Hankkeen aikana Kuopion 4H-yhdistyksen hankkeen toimintaa saatettiin tutummaksi yhteistyötahoille kuten kouluille ja luotiin verkostoa työelämätaitojen ja yrittäjyyden tukemiseen.

→ Kouluvierailut osoittautuivat teemoiltaan tarpeelliseksi, nuoret tarvitsevat konkreettista tietoa työhausta, työelämä- ja yrittäjyystarinoita ja jaettuja kokemuksia. Hankkeen kautta tuli kokemus, että on tärkeää, että kouluille pystytään järjestämään työelämään liittyviä vierailuja.

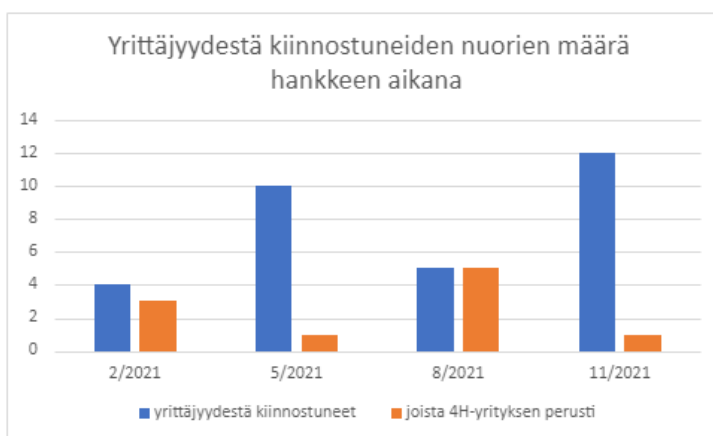
→ Hankkeen aikana järjestettyjen työelämätaitoja tukevien kurssien osallistujamäärä.

→ Nuoret kartuttivat työelämässä tarvittavia taitoja erityisesti keväällä ennen kesätyösesonkia.

→ Hankkeessa muodostunut verkosto mahdollistaa kurssien järjestämisen ja nuorten työllistämisen sekä yrittäjyyden tukemisen hankkeen jälkeenkin.

Kuva 3. Yrittäjyydestä kiinnostuneiden nuorien määrä hankkeen aikana.

→ Hankkeen aikana tietoisuus pienimuotoisesta yrittäjyydestä alkoi kasvaa ja nuorten kiinnostus heräsi.

→ Kesällä 4H-yrittäjänä itsensä työllistäneet perustivat yrityksensä konkreettisen toiminnan alkaessa.

→ Kuopion kaupungin kesätyösetelin(300 e) hyödyntäminen mahdollista myös 4H-yrittäjälle.

→ Hankkeen tuotoksina olevissa vuosikelloissa on otettu huomioon vuodenaikaan kulloisesikin sidoksissa oleva tuen tarve ja jaettu konkreettiset toimet kuukausittain toteutettavaksi.

HANKKEEN TOTEUTUS JA HAASTEET

Tässä luvussa esitellään hankkeen toteutusta. Ensiksi esitellään hankesuunnitelman mukaiset toimenpiteet. Tämän jälkeen kerrotaan tarkemmin hankkeen konkreettisia toimenpiteiden sisältämiä toimintoja, joilla hankkeen tuloksiin päästiin.

Hankkeen toiminnan eri vaiheet suunniteltiin ja toteutettiin huolellisesti. Hanke oli suunniteltu toteuttavaksi neljän peräkkäisen toimintakauden kautta. Jokaisella toimintakaudella oli etukäteen määritellyt toiminnot, jotka toteutettiin. Näistä tehdyistä toiminnoista tehtiin väliraportti rahoittajalle aina toimintakauden lopuksi.

HANKKEEN TOIMENPITEET PÄHKINÄNKUORESSA:

Toimenpide 1. Suunnitellaan ja rakennetaan hankkeen konkreettiset toiminnot, sekä lähestytään hankkeen kohderyhmää. Hankkeen toimintojen rakentamisessa hyödynnetään jo olemassa olevaa tietoa. Kerätyn tiedon pohjalta arvioidaan olemassa olevia koulutuksia ja kehitetään hankkeen koulutukset. Koulutusten sisällöt tarkentuvat tämän ensimmäisen vaiheen aikana.

Toimenpide 2. Koulutusten pilotoiminen pienimmillä osallistujamäärillä ja pilotoinnista saatujen kokemusten hyödyntäminen koulutusten kehittämiseksi. Analysoidaan toimintakerrat ja muokataan tarvittaessa seuraavia toimintoja ja koulutuksia tämän pohjalta.

Toimenpide 3. Koulutusten toteuttaminen isommille osallistujamäärille.

Toimenpide 4. Koulutusten toteuttamisen jatkuu ja rakennetaan lopulliset toimintamallit.

HANKKEEN KONKREETTISET TOIMINNOT PÄHKINÄNKUORESSA:

- ✓ Verkostojen luominen
- ✓ Hankkeessa toteutettavien työelämä- ja yrittäjyyskurssien suunnittelu, rakentaminen ja toteuttaminen
- ✓ Hankkeessa toteutettavien työelämä- ja yrittäjyyskouluvierailujen suunnittelu, rakentaminen ja toteuttaminen
- ✓ Hankkeessa toteutettavien yrittäjyys- ja työelämätyöpajojen etäkahvien suunnittelu, rakentaminen ja toteuttaminen
- ✓ Tiedottaminen läpi hankkeen

VERKOSTOJEN LUOMINEN

Hankkeessa oli tärkeää luoda verkostoja, joiden kautta hankkeen toimintoja päästiin toteuttamaan. Yhteistyötahojen kontaktointi oli pitkäkestoinen ja koko hankkeen mittainen prosessi. Mahdollisten verkostojen koostaminen alkoi jo hanketta suunnitellessa, ja verkosto täydentyi hankkeen viime metreille saakka.

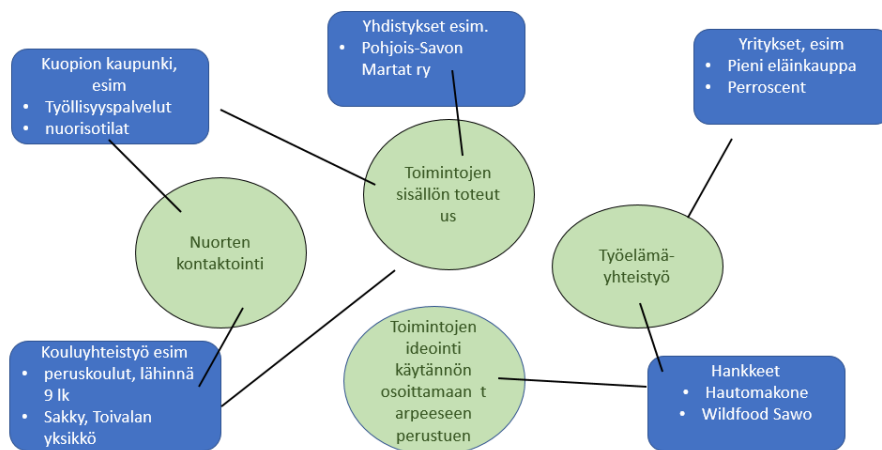
Hankkeessa syntynyt verkosto voidaan jakaa karkeasti viiteen osaan: kunta-, koulu- ja hankeyhteistyö, yhteistyö kolmannen sektorin, ja yhteistyö yritysten kanssa. Yhteistyötahot toimivat apuna nuorten

kontaktoinnissa, toimintojen sisällön ideoinnissa ja toteuttamisessa sekä työelämäyhteistyön tarjoajana.

Yhteistyötahoista koulut olivat ensisijaisen tärkeässä roolissa nuorten tavoittamisessa. Hankkeessa kontaktoitiin toiminta-alueen yläkoulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opinto-ohjaajia. Nuorisotilojen nuoriso-ohjaajilta ja harrastusyhdistysten yhteyshenkilöitä tiedotettiin hankkeesta ja kartoitettiin esiin nousseita toiveita mahdollisesta kurssitustarpeesta nuorille. Hankkeiden välinen yhteistyö oli monimuotoista liittyen muun muassa kurssien ja kouluvierailuiden sisältöihin. Yritykset sekä mahdollistivat toimintoja että toivat esille työelämälähtöisiä tarpeita koskien nuorten työllistämistä ja yrittäjyyttä.

Verkostojen rakentaminen oli kaikkiaan iso prosessi, ja vaati paljon yhteydenottoja eri tahoille. Hankkeessa saatiin kuitenkin rakennettua hyvin verkostoa, jonka kautta tavoitettiin nuoret, päästiin pitämään kouluille infot, saatiin rakennettua yhdessä kursseja ja myös vinkattua nuorille verkostokumppaneilta kesätöitä.

Verkoston merkitys

KURSSIEN KOOSTAMINEN

Hankesuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin kuuluivat nuorten kurssitustarpeiden kartoittaminen, kurssien suunnittelu, kurssien toteuttaminen ja näiden kokemusten perusteella kurssien uudelleen rakentaminen ja uudelleen testaaminen. Kursseja suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä verkoston kanssa.

Kurssitustarpeita kartoitettiin nuorilta, nuorten parissa toimivilta ja työnantajilta. Hankkeen oli tarkoitus vastata joustavasti nuorten toiveisiin mm. tarjoamalla nuorten tarpeiden mukaista kurssitusta. Nuorilta itseltään oletettiin saatavan enemmän toiveita kurssien sisällöistä, mitä kuitenkaan lopulta saatiin. Nuorten tavoittaminen on haasteellista ja pitkäjänteistä työtä ja vaatii aikaa päästä aitoon ja hedelmälliseen dialogiin nuorten toiveiden ja haaveiden suhteen. Pilottikurssit rakentuivatkin enemmän työelämälähtöisesti ja yhdistyksen tiedossa olevien työelämätarpeiden mukaiseksi. On ymmärrettävää, että suhteellisen nuorten nuorien voi olla vaikea itse vaikea hahmottaa, mitkä taidot voisivat

olla heille työelämässä tarpeellisia. Hankeidean mukaisesti onkin hyvä ollut testata, mitkä kurssit voisivat toimia ja kiinnostaa nuoria.

HANKKEESSA TOTEUTETTAVAT PILOTTIKOULUTUKSET OLIVAT:

- *Piensiivouksesta apua*
Kotipalvelu- ja siivousalalla on töitä tarjolla. Kotipalvelun avuksi tai itsenäiseen siivoustyöhön nuoret tarvitsevat perehdytystä viikkosiivouksen lisäksi asiakkaiden kohtaamiseen heidän kotonaan. Kurssi toteutetaan kotipalvelutyöntekijän opastamana.
- *Ajankohtainen kädentaito*
Kädentaiteiden harrastajilla on monia taitoja, joita he voivat hyödyntää esimerkiksi pienessä yritystoiminnassa. Kurssilla on tarkoitus opastaa eri tekniikoita, joiden avulla töiden valmistaminen myyntiin onnistuu.
- *Lapsiparkkiohjaajakurssi*
Kuopion 4H-yhdistykseltä ja muilta seura- ja yhdistystoimijoilta kysytään oheistoimintaa erilaisiin tapahtumiin, ja esimerkiksi lapsiparkkitoiminta voisi olla luonteva toimintamuoto erilaisten muiden toimintapisteiden ohessa. Erillisen lapsiparkkiohjaaja -kurssin on tarkoitus tuoda tietoja ja taitoja lapsien kanssa toimimisesta ja asiakaspalvelusta, sekä ymmärrystä omasta roolista osana isompaa tapahtumaa (mm. turvallisuussuunnitelmien ja toiminnan organisoinnin tärkeys).
- *Hätä EA-kurssi*
Ensiaputaidot kuuluvat kaikille. Etenkin nuoret, jotka työskentelevät asiakastyössä lasten tai vaikka vanhusten kanssa on hyvä omata perustaidot, että he eivät säikähdä tilanteiden tullen ja osaavat pyytää apua.
- *Lemmikinhoitokurssi*
Suomen 4H-liitolla on olemassa dogsitter-kurssi, mutta se ei palvele kaikkia lemmikinhoitosta kiinnostuneita nuoria, sillä usein hoitoapua kysytään myös kissoille ja muille lemmikeille. Kurssille hakeutuvilla nuorilla on usein kokemusta perheen omien lemmikkien hoidosta ja aktivoimisesta. Lemmikinhoito -kurssilla he saavat tärkeimmät tiedot eri eläimistä ja ymmärrystä erilaisista ruokinta- ja hoitotavoista, mutta myös asiakaspalvelutaitoja.
- *Hygieniaoasaamistestiin valmentava kurssi ja hygieniaoasaamistesti*
Hygieniapassia vaaditaan monilla aloilla ja nuorten kesätöissä, mm. kahviloissa ja jäätelökioskeissa. Kuopion kouluilla on erilaiset käytännöt hygieniapassin suorittamisessa. Osalla Kuopion kouluista testi kuuluu osaksi pakollista kotitalousopetusta ja osalla valinnaisissa opinnoissa ja osalla kouluista ei ole mahdollisuutta suorittaa passia.
- *Työelämätaidokurssi yhdessä Jynkän nuorisotila Monarin kanssa zobi-ryhmän nuorille*
Zobi-ryhmä on koostettu useana vuonna ja he ovat yhdessä nuoriso-ohjaajien kanssa tehneet työtehtäviä, joista ovat saaneet korvauksen ja kartuttaneet Provinssirock-reissukassaa. Kurssilla nuoret perehtyivät käytännön vinkkeihin koskien työnhakua, töiden aloittamista ja työn tekemisen sääntöjä.
- *Kakkuhahmon valmistuskurssi*
Useat nuoret leipovat ja valmistavat kakkuja, myös myyntiin. Kurssilla oli tarjolla vinkkejä ja toiminnallista opastusta kakkujen koristeluun.
- *Työturvakortti-kurssi*
Työturvakorttia vaaditaan mm. rakennuksilla työskennellessä. Rakennustyömailla on tarvetta myös kouluttamattomille apulaisille ja rekrytoijan mukaan apulaisilta vaaditaan minimissään reipasta asennetta työhön ja työturvakorttia. Työturvakortti on melko arvokas suorittaa.
- *Villiyrttien poimijakortti-kurssi*

Villiyrttien poimiminen myyntiin vaatii poimijakoulutuksen ja poimittavien kasvien tenttimisen. Villiyrtit on nuorille yksi mahdollisuus työllistää itse itsensä. Kurssia ennen oli suunniteltu yleinen villiyrtti-info. Wild Food Sawo-hankkeen kautta olisi tiedossa ollut myös ostajia eri villyrteille.

Kurssien pilotoinnin jälkeen kysyntää oli eniten hätäEA-kurssilla, joita järjestettiin hankkeessa kaikkiaan kolme ja hygieniosaamistettiin valmentavia kursseja, joita järjestettiin kaksi ja kolmanteen oli useita kiinnostuneita. Nämä kaksi olivat selkeästi tärkeimmät kurssit. Kurssilaisilta kysyttiin palautetta kurssilla suullisesti ja kannustettiin ottamaan yhteyttä, jos heille tuli mieleen ideoita tai toiveita koulutussisällöistä tai jos yrittäjyys kiinnosti. Nuorten ideoimia kursseja olivat mm. ripsienpidennys- ja geelikynsikurssi, joita ei kuitenkaan koronatilanteen vuoksi (lähityöskentely) järjestetty. Samasta syystä myös suunniteltu kasvomaalauskurssi jäi järjestämättä. Siivouskurssi ja kakkukoristehahmon valmistaminen sekä villiyrttien poimijakortti-kurssi kiinnostivat, joko kyselyn tai yhteydenottojen perusteella, mutta ne jäivät kuitenkin järjestämättä, koska osallistujia ei saatu riittävästi. Lapsiparkkiohjaajakurssi muotoutui lopulta Lastenohjaajana tapahtumissa-verkkototeutukseksi.

Lukuun ottamatta hygieniosaamistettiin valmistavaa ja hätäEA- kurssia, kurssit sisälsivät yrittäjäpedagogiikkaa ja omien vahvuuksien pohtimista. Kurseilla avattiin myös pienimuotoisen yrittäjyyden (esimerkiksi 4H-yrittäjyys) mahdollisuuksia. Nuoret tarvitsevat näkemystä, mitä yrittäjyys on ja toisaalta miksi nuorten ei kannata töitä pimeänä.

Vallitseva koronatilanne aiheutti paljon pohdintaa ja haasteita niin kurssien suunnittelun, markkinoinnin, tilojen, osallistujamäärien ja muiden järjestelyiden kanssa. Hankkeen aikana oli voimassa tietyt kokoontumisrajoitukset ja -ohjeistukset, jotka huomioitiin kurssien suunnittelussa, ja toteutuneilla kurseilla noudatettiin ohjeistuksia. Yhteistyö kurssien toteuttajien kanssa toimi hyvin. Hankkeen kurssituksista kysyttiin osallistujilta palautetta suullisesti heti kurssituksen lopussa ja kirjallisesti osallistujille yhteisesti jaetulla sähköisellä kyselyllä.

KOULUVIERAILUIDEN TOTEUTTAMINEN

Hankkeen toiminta-alueen yläkoulujen, lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opoja kontaktoitiin hankkeen alkaessa syksyllä 2020. Muutamien koulujen kanssa sovittiin jo tällöin keväälle vierailuja työnhakuvalmiuksien tiimoilta. Alkuvuodesta lähetettiin viestiä Kuopion kesätyösetelistä ja erityisesti korostettiin 14-18-vuotiaiden mahdollisuutta hakea seteliä käyttöönsä. Työllisyyspalveluiden kanssa neuvoteltuaamme, he ottivat mukaan ensi kertaa NY-yrittäjien oheen myös 4H-yrittäjien tukemisen yrittäjyyssetelillä.

Kontaktoinnin kautta järjestettiin 19 etävierailua ja yksi livevierailu 9-luokkalaisille helmi-huhtikuussa 2021. Aiheena oli työnhakuvalmiudet ja Kuopion kaupungin kesäseteli. Vierailun sisältö pohjasi muun muassa sekä kuopiolaisten yritysten, että Pohjois-Savon liiton Nuoret Pohjois-savolaiset tulevaisuudentekijät-hankkeen (Pohjois-Savon Liitto 2021) näkemyksiin nuorten työllistämistä. Nuorille annettiin käytännön vinkkejä työn etsimiseen hyödyntämällä lähiverkostoja, omien vahvuuksien kuvaamiseen ja vuorovaikutukseen. Kesätyöseteli esiteltiin ja korostettiin sen hyödyntämistä ja tuotiin esille myös oman kesätyöpaikan luomisen mahdollisuus yrittämisen kautta setelin tukemana.

Syksyllä omon tuntien vierailun teemana olivat yrittäjyys, konkreettisesti yritysideoita omien vahvuuksien pohjalta miettien. Toinen teema oli TET-paikan hakeminen, jossa hyödynnettiin edellisen kevään kokemuksia, mutta myös nuorten TET-kokemuksia. Syksyllä 2021 osallistuimme Maaseutuammattiin ry:n neljän luokan metsävierailulle "nuorten ansaintamahdollisuudet luonto- ja metsäympäristössä"-työpajalla ja sama työpaja toteutettiin hankkeen järjestämällä yhden luokan vierailulla Sakkyn Toivalan yksikköön, jossa mukana oli Metsäkeskuksen Laatuloikka luonnonhoitoon-hanke.

Syksyn vierailuista kaksi toteutettiin etänä ja 12 livevierailulla. Vaikka etävierailutkin keräsivät kiitosta niiden toivuudesta, niin ehdottomasti nuorten kanssa olisi hyvä päästä samaan tilaan. Luokkatilassakin heräsi keskustelua ja nuoret osallistuivat tehtäviin. Erityisen aktiivisia nuoret olivat metsävierailuilla ja toiminnalliset osiot herättivät mielenkiinnon. Vierailut, konkreettinen nuoria koskeva sisältö ja toiminnallisuus olivat avaimia kesätyömyönteiseen ilmapiiriin.

Vierailuiden yhteydessä nuorilta kysyttiin, olivatko he hakeneet jo kesätöitä tai aikoivatko hakea, sekä olivatko he olleet kesätöissä. Nuorten välillä oli varsin paljon eroja kesätöiden hakemisessa/ töissä olemisesta. Osassa luokkia miltei kaikki olivat hakeneet ja osassa vain harva. Sama tilanne koski kesätöissä olemista. Kokonaisuudessaan olisi tarpeellista vahvistaa innostusta kesätöihin hakemiseen ja saada nuoret innostumaan kesätöistä, sillä mitä aiemmin

he saavat työelämäkokemuksia, sen parempi. Nuorille tieto siitä, että he ovat arvokkaita työntekijöitä, on tärkeää.

TYÖPAJOJEN JA ETÄKAHVIEN JÄRJESTÄMINEN

Hankkeen aikana nousi ajatus yrittäjien kahvihetki-toimintamallista. Vuonna 2019 Humak:n opinnäytetyöhön liittyvässä kyselyssä nuorilta tuli palautetta yhteisten kokoontumisten tärkeydestä ja tukemisen merkityksestä liittyen 4H-yrittäjyyteen (Jokinen 2019). Tästä syntyi idea yrittäjien kahvihetkestä eri teemoin, liittyen vuosikellon mukaiseen ajankohtaiseen aiheeseen. Kahvihetkien ajateltiin toimivan myös matalan kynnyksen paikkana kysellä 4H-yrittäjyydestä. Kahvihetkiä yritettiin pitää tähän tarkoitukseen tiiviisti helmi-maaliskuussa, mutta tapaaminen etäyhteydellä ei ottanut tuulta alleen, eikä osallistujia juurikaan ollut. Syksyllä 4H-toimistolla toteutetut kahvihetket alkoivat toimia odotusten mukaan ja osoittaa tarpeellisuutensa vapaaseen keskusteluhetkeen, yhteistyömahdollisuuksien kehittelyyn ja toisaalta kiinnostuneille mahdollisuuden tulla kyselemään ja kuulemaan kokemuksia. Kahvihetket ajankohtaisine teemoineen on ehdottomasti toimintamalli, joka hankkeen jälkeen kannattaa juurruttaa pysyväksi toimintamalliksi.

Yrittäjyyteen liittyviä työpajoja toteutettiin sekä työnhakuun että yrittäjyyteen liittyen. Hiihtolomalle sijoittuneista CV- ja työhaastattelutyöpajoista tuli toiveita, mutta ne eivät kuitenkaan toteutuneet (osallistujia ei ollut). Yritystyöpajoja toteutettiin läpi hankkeen, mutta osallistujat niihin olivat yksittäisiä.

Tämän pilotoinnin perusteella kahvihetket olivat nuorille työpajoja kiinnostavampi toimintamalli. Kahvihetket houkuttelivat ehkä epämuodollisemman oloisena toimintana, joihin koettiin helpompaa osallistua.

TIEDOTTAMINEN

Hankkeen kurseista, työpajoista ja kahvihetkistä tiedotettiin muun muassa yhdistyksen nettisivuilla ja somessa. Lisäksi tiedotettiin kurssin teeman mukaisia harrastusyhdistyksiä sekä nuorisotiloja sähköpostilla tai puhelimitse. Hankkeessa oli kuitenkin alkuvaiheessa useita kurseja, joille oli vähän tai ei ollenkaan ilmoittautumisia. Hankkeen edetessä lähdettiin hyödyntämään Jyvässeudun 4H-yhdistyksen hankkeen tiedotusvinkkejä monikanavaisuudesta sekä henkilökohtaisen kontaktin luomisesta joko somen kautta omilla kasvoilla tai paikan päällä tapahtumissa (Kautto P ja Tuikkanen A., 2020). Talven koronatilanteen liennyttyä, kurssitoimintaa käynnistettiin uudelleen ja kurseista tiedotettiin entistä monikanavaisemmin tiettyihin kaupunginosiin. Näissä täsmätiedotuksissa välineinä olivat kaupunginosien omat Facebook-puskaradiot, kauppojen ilmoitustaulut, vanhempainyhdistykset ja koulut Wilma-viestein, osittain myös etäkouluvierailut sekä suorat tiedotteet hankkeen suomista mahdollisuuksista sähköpostitse yhdistyksestä kesätoita hakeneille nuorille. Monikanavainen tiedotus toimi, ja kurseilla alkoi tulla osallistujia. Nuoret kertoivat kyselyssä saaneensa tiedon kurseista tasavahvasti usealla tavalla, kuten kaverilta, nettisivuilta, somesta ja muun kanavan kautta.

Hankkeen toiminnosta yleisesti tiedotettiin yhdistyksen nettisivuilla ja esimerkiksi ilmoittautuminen työpajoihin ja kurseille tapahtui nettisivujen lomakkeen kautta. Somessa tavoittaminen vaatii yleensä pohjalle jonkinlaisen aiemman kontaktin, koska nuoret eivät automaattisesti löydä seuraamaan hankkeen ja yhdistyksen somemateriaalia. Tämän vuoksi hankkeelle ei luotu omaa somekanavaa vaan käytettiin yhdistyksen somekanavia Facebookia ja Instagramia, jotta seuraajia ei tarvitsisi lähteä luomaan aivan alusta ja toisaalta seuraajat saivat sisältöä myös hankkeen jälkeenkin. TikTokiäkin luotiin, etenkin hankkeen viestintää varten, mutta sitä ei juurikaan käytetty. Tämä osoittautui hyväksi ratkaisuksi, hankkeen aikana seuraajat Instagramiin (336 seuraajaa, 11/2021) lisääntyivät n 60 %:lla, ja Facebook-sivuilla tykkääjien (242 tykkääjää 11/2021) määrä lisääntyi n 40%:lla. Hankkeen tiedotuksella oli varmasti iso osa määrien nousuun.

Kuopion 4H-yhdistyksen nuorten yrittäjyyttä tukevat hankkeet esittäytyivät ja esittelivät kesäyrittäjyyden mahdollisuuksia TE-livessä 11.3.2021. Rakenna oma kesätyöpaikkasi! Kuopion kaupunkilehtiin ja paikallisradioon tiedotettiin TE-liven lähetyksestä, mutta tiedote ei tuottanut medianäkyvyyttä. <https://youtu.be/x0QfUwLtdyg>

PALAUTE

Kursseilla nuorilta kysyttiin palautetta suullisesti ja heille lähetettiin jälkikäteen palautekysely. Saadun palautteen mukaan nuoret kokivat oppineensa kursseilla uusia asioita ja uskoivat hyötyvänsä kurssista myöhemmin elämässä. Ilmoittautumisen jälkeen kurssia koskeva tiedotus koettiin hyväksi. Etenkin hygieniaosaamistettiin valmentavaa ja hätäEA-kurssia on kysely jo tulevalle keväälle, eli nämä kurssit ovat selkeästi nuorille tarpeellisia.

Kouluvierailuilta ei kysytty järjestelmällisesti palautetta oppilailta. Työnhakuvalmiuksien sisällöistä erityisesti omien vahvuuksien käsittely ja haastattelutilanteen käytännöllistäminen jäi osallistujille mieleen hyödyllisenä. Toisaalta nuoret toivat esille myös, että kouluissa yrittäjyyttä ei käsitellä juurikaan konkreettisten toimintojen kautta, vaan lähinnä yrityskylässä yrittäjyyskasvatuksen sisältöjen kautta. Se ei kuitenkaan tue pienimuotoisen yrittäjyyden aloittamisessa ja esimerkiksi oman kesätyöpaikan luomisessa. Yleisesti ottaen oppilaat osallistuivat hyvin kouluvierailuilla ja sen voi katsoa olevan myönteinen signaali. Opojen mielestä kesätyöseteli-info oli kattava ja tarpeellinen, ja sille on toivottu jatkoa. Kesätyösetelitietoudelle olisi tarvetta. Työnantajat, jotka palkkaavat nuoria paljon kesätöihin, kokivat kesätyösetelin työllistämässä tärkeäksi. Kesätyöseteli voi vaikuttaa nuoren kesätyön saantiin merkittävästi, mutta valitettavan usein nuoret eivät muista mainita kesätyöseteliä hakemuksessaan. Tämä tuli esille niin työnantajien haastattelussa kuin Kuopion 4H-yhdistyksen omassa rekrytointikokemuksessakin. Myöskään kaikille yrittäjille setelin luoma tuki ei ole tiedossa. Tältä osinkin hankkeen kesäseteli-infot olivat tärkeitä eri tahoille.

Nuoret kokivat Yrittäjien kahvihetki –toiminnan tarpeellisenä ja hankkeen jälkeen toimintaa pyritään ehdottomasti jatkamaan.

Myös hanketyöntekijän tarjoama yksilöllinen tuki yrittäjyyteen on ollut nuorille merkityksellistä.

Kaiken kaikkiaan saatu palaute on ollut myönteistä.

TUOTOKSET

Hankeessa tuotettiin sekä yksilöllistä että ryhmämuotoista tukea nuorten työelämä- ja yrittäjyystaitoihin liittyen. Tavoitteena oli auttaa nuoria saamaan kosketusta työelämään erilaisten infojen, kurssien ja henkilökohtaisten tapaamisten kautta ja siten lisäämään nuorten työelämään liittyviä tietoja, taitoja ja osaamista. Nuorten työelämätaitojen ja yrittäjyyden tukemiseksi järjestettiin taitokursseja, työpajoja, vapaamuotoisia nuorille kohdennettuja tapahtumia sekä kouluvierailuita.

Hankkeen toiminnan kautta rakennettiin hankkeen tuotokset, eli

1. toimintamalli nuorten työelämätaitojen tukemiseen, ja
2. toimintamalli nuorten yrittäjyyden tukemiseen

Hankeessa toteutettiin vuoden aikana toiminnot, jotka tukevat nuoria työelämä- ja yrittäjyystaidoissa. Hankkeessa päädyttiin tuomaan jo olemassa oleva tieto ja hankkeen kokemukset yhteiseksi kattavaksi toimintamalliksi, joka laadittiin vuosikellon muotoon. Hanketyöntekijä perehtyi hankkeessa nuorten työllistämisen kokonaisprosessiin, jossa hän huomioi niin työnantajien kuin nuorten työnhakijoiden näkökulmat, onnistumiset ja haasteet. Vuoden aikana hän kävi läpi nuorten työllistämisen erityispiirteitä. Esiin nousi kokemus siitä, että nuoria voidaan tukea onnistuneesti työnhaku- ja yrittäjyystaidoissa, esimerkiksi erilaisten infojen, kurssien ja muiden toimintojen kautta. Yhdeksäsluokkalaisten

ikäryhmä voidaan tavoittaa kesätyöseteli-infon ohessa pidettävän työnhakuopastuksen avulla, ja muutoin nuorille voidaan tuottaa muita infoja ja kursseja. Yrittäjyydessä korostuu nuorten yrittämisen kausiluonteisuus, kesällä nuorilla on enemmän aikaa ja mahdollisuuksia toteuttaa yrittäjyyttä, mutta nuorten yrittäjyyttä voi toteuttaa ja tukea läpi vuoden. Vuosikello auttaa systemaattisessa suunnittelussa sekä hahmottamaan, milloin mikäkin tekeminen pitää aloittaa, jotta aikataulut toimintojen to-

teutuksessa pitävät.

Sekä nuorten työllistämisen että yrittäjyyden painopistealueilta laadittiin yhdistyksen intraan painopisteiden mukaiset vuosikellot. Vuosikelloon pääsee sisälle yhden dian kautta, johon on koottu kunkin kuukauden keskeisimmät tehtävät. Avaamalla kuukauden erikseen saa tarkemman listauksen tehtävistä, sekä valmiita pohjia työpajoihin, viesteihin, vierailuille sekä mm yhteystietoja hankkeessa luotuihin verkostoihin. Hankkeen jälkeen toimintojen toteuttaminen voi jatkua matalammalla kynnyksellä, kaiken laaditun materiaalin ollessa käytössä. Vuosikellot laadittiin yhdistyksen käyttämällä alustalla, jotta niitä voi jatkossa päivittää helposti.

Huomio. Vaikka vuosikellot on rakennettu Kuopion 4H-yhdistyksen toimialan mukaiseksi, ja siten esimerkiksi rekrytoinnin sisältöinä on mainittu yhdistyksen toimenkuvaan sisältyviä ammattinimikkeitä (esimerkiksi kerhonohjaaja/leirinohjaaja tms.), on vuosikellot käytettävissä soveltaen myös muille toimialoille nuorten työllistämisen/yrittäjyyden tueksi. Vuosikello on hankkeen myötä käytössä Kuopion 4H-yhdistyksessä, ja ehdottomasti suositeltava toimintamalli käyttöön otettavaksi myös muille toimijoille.

NUORTEN TYÖELÄMÄTAITOJEN TUKEMISEN TOIMINTAMALLI

Tiedotus ja verkostotyö on työllisyyden tukemisessa tärkeimmässä osassa. Työelämätaikurssien ja kouluvierailuiden lisäksi vuosikelloon otettiin mukaan nuorten työllistämisen toimenpiteet Kuopion 4H-yhdistyksessä. Rekrytointiprosessiin kuuluu olennaisena osana nuorten työelämätaitojen lisääminen, jolloin kaikki sopimus ja todistusasiat hoidetaan täsmällisesti ja nuoret perehdytetään työhönsä

huolellisesti. Etenkin nuorille on selkeästi kerrottava työhön kuuluvat perusasiat: työajat- töissä ollaan ajoissa, eikä tehdä ylitöitä, sovitaan kännykän käytöstä, työhön sopivista asusteista ja ohjataan työhön esim. video-ohjein sekä sanoitetaan selkeästi työhön liittyvät odotukset, jotta työhön liittyvät paineet vähenevät. Alla vuosikellot kuukausittain koostetusti ilman sähköisiä konkretiaan ohjaavia linkkejä (mm. valmiisiin lomakepohjiin, ja kurssimateriaaleihin).

Tammikuu

- Sovi kouluinfot kesätyösetelistä /työnhakemisesta /ajokorttityöelämään koulutuksesta.
- Julkaise kesätyöhaku lasten ja muihin toimintoihin (esim. vastuuohjaaja, leiriohjaajat sekä koti- ja pihapalveluun) yhdistyksen nettisivuilla ja somessa.
- Perehdy tarvittaessa lakiin alle 18-vuotiaiden työllistämisestä sekä alakohtaiseen työehtosopimukseen (palkan- ja työajan määrittelyt koululaisten ja opiskelijoiden kohdalla)
- Suunnittele hiihtoloman toiminnot, rekrytoi ohjaajat alustavasti ja tiedota omilla nettisivuilla ja Kuopion seinällä-hyperhiihtoloma.
- Suunnittele kevään kurssit tukemaan nuorten työllistymistä.

Helmikuu

- Someta ja tiedota hiihtolomalla järjestettävistä lasten toiminnoista, ota vastaan ilmoittautumiset sekä ohjaa lastentoiminnan ohjaajia.
- Someta ja tiedota nettisivuilla kesäsetelistä ja kesätöistä
- Someta ja tiedota kesän toiminnoista ja työpaikoista.
- Kouluinfojen/työpajojen/kesätyöseteli-infojen toteutus
- Kesätyöhaku päättyy viimeistään maaliskuun lopulla, jotta jää aikaa käsitellä saapuneet hakemukset.
- Rekrytoi vastuuohjaaja kesän toimintoihin ja suunnittele alustavaa runkoa vastuuohjaajalle.
- Varaudu kevään sesonkitöihin (esimerkiksi kotipalvelussa ikkunanpesun sesonkiin, tarvittaessa rekrytoimalla tuntityöntekijöitä tai tiedustelemalla nuorten 4H-yrittäjien resursseja.)
- Suunnittele/toteuta kevään nuorten työllistymistä tukevia kursseja

Maalis-huhtikuu

- Rekrytoi vastuuohjaaja kesän toimintoihin ja suunnittele yhdessä runkoa
- Käsittele nuorten kesätyöhakemukset. Mikäli hakemuksia on useita kymmeniä/satoja, niin:
 1. Luo hakemussähköposteille kansiot
 - Kokonaan hylätyt: puutteelliset tiedot esim. yhteystiedot, mihin hakee, tms.
 - Ei täytä kriteerejä kyseiseen työpaikkaan, mutta huomioitavat kontaktit myöhempiin työpaikkoihin: esim. käytettävissä haasteellisena ajankohtana, ei autoa, ei oikean ikäinen...
 - Työkohteiden mukaan hyväksyttävät hyvät hakemukset
 2. Luo työn tekemisen kannalta tärkeistä kriteereistä taulukko, esimerkiksi metsän istutuksessa kriteereitä olivat mm. maininnat:
 - Taimen istutuskokemus
 - Luonnossa liikkuminen
 - Kiinnostus ja uteliaisuus metsänhoitoon
 3. Lue hakemukset ja lajittele kansioihin. Taulukoi samalla lukemisella hyvien hakijoiden kriteerit. Kannattaa peruutusten vuoksi taulukoida reilusti useampia hakijoita, kuin tarve. Tarvittaessa voi palata tarkastelemaan muitakin kansioita, mikäli hakijat eivät riitä.
 4. Eri kohteisiin kannattaa huomioida mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti sekä kokemusta omaavia että vähemmän työkokemusta omaavia, mutta kyseisestä työstä kiinnostuneita
 5. Työkohteen tietojen, esimerkiksi aikataulut tai muun sellaisen tarkentuessa voi lisätä tarpeellisia sarakkeita tiedostoon tai lisätä vaikka uusia työkohteita ja etsiä hakemuksista kriteerit täyttäviä työntekijöitä.
 6. Taulukkoon voi rekrytointiprosessin ja työsuhteen edetessä merkitä, vaikka erivärisin rivein mm. valitut, peruuntuneet, varallaolijat.

7. Työsuhteen alkaessa taulukkoon voi lisätä sarakkeet esimerkiksi tehdyille työsopimuksille, annetuille työtodistuksille. Tällöin kaikki tiedot ovat ylhäällä yhdessä tiedostossa

- Koosta vastauspohjat hakijoille
- Lähetä/soita haastattelukutsut, aikatauluta haastattelut
- Toteuta työllisyyttä tukevia kursseja

Huhti-toukokuu

- Toteuta haastattelut (ennen haastatteluja perehdy tarvittaessa haastatteluohjeisiin)
- Rekrytoi kesän toimintojen ohjaajat ja työntekijät. Hyödynnä taulukoinnin avulla luotua koostetta.
 - Nuorten työllistämishoje
 - Lähetä nuorelle hyväksytty viesti
 - Sovi yhteinen työsopimusten kirjoitusajankohta kunkin työkohteen nuorten kanssa.
 - Tutustuminen tuleviin työkavereihin
 - Työsopimukseen tutustuminen ja allekirjoitus (tilinumero mukaan, verokortti)
 - Alustava sisältö työpäivistä
 - Työpäivinä tarvittavat varusteet ja esimerkiksi ruokailu, 4h työpaikan kirjalliset ohjeet ja mahdolliset videot
- Lähetä kaikille hakijoille joko kielteinen tai hyväksytty vastaus. Samassa yhteydessä voi esitellä muita 4H-yhdistyksen työmahdollisuuksia ja toimintoja sekä yrittäjyyttä ja jakaa kyselyä liittyen halukkuudesta työskennellä yhdistyksessä myöhemmin.
- Ohjaa rekrytoidut nuoret työn kannalta tarpeellisille kursseille, mikäli kursseja on tarjoilla
- Toteuta kursseja
- Kontaktoi kouluja syksyn toiminnoista. Teemoja esimerkiksi:
 - 5.9 on yrittäjyyspäivä ja siihen yhteyteen tai esimerkiksi MOK-viikolle voi liittää yrittäjien/työpaikkojen/uratarinoiden esittelyä.
 - TET-paikan hakemiseen liittyvät teemat
 - Omat vahvuudet
 - Ajokortti työelämään-koulutus
 - Nuorten ansaintamahdollisuudet luontoympäristössä
- Järjestä kerhonojajaajille/talvi-kevätkauden työntekijöille kauden päätöstapahtuma, jonka yhteydessä kerhojen päiväkirjojen ja tunti-listojen palautus, mahdollisesti ajankohtainen koulutus ja kiitokset sekä palaute
- Raportoi tarvittaessa kevään toiminnot ja koosta kokemuksista runkosuunnitelma seuraavan syksyn kerhotoimintoihin/syystalvi - kevätkauden muihin toimintoihin

Kesä-heinäkuu

- Rekrytointiprosessin jälkeen sovi perehdytystuokio työkohteeseen ennen töiden alkamista. Työkohteesta riippuen käsiteltäviä asioita ovat mm:
 - Työkavereihin ja työkohteeseen tutustuminen
 - Mahdolliset video-ohjeet
 - Turvallisuuskävely
 - Turvallisuussuunnitelmaan perehtyminen ja allekirjoitus
 - Tuntilista, sen täyttäminen ja palautustapa
 - Leirisuunnitelmaan ja toimintatapoihin perehtyminen
 - Ohjeet työssä tarvittavien laitteiden turvalliseen käyttämiseen
 - Käytännön ohjeet töihin saapumisesta, parkkeerauksesta, ruokailuista, varusteista, tauoista, valokuvauksesta ja tietosuojasta sekä poissaolosta ilmoittamisesta
- Ohjaa nuoria työssään. Kysy kuulumisia tai esim. leiripäivien jälkeen anna aikaa palautteelle tarvittaessa tarkentavin kysymyksin.
- Kysy tarvittaessa sijaisia. Sijaisia suoraan kysyttäessä ei voi määrittellä tarkkaa työaikaa. Sijaisryhmässä alkuun voi määrittellä ryhmän säännöt ja silloin sinne voi tarkan ajan ja paikan laittaa.
- Työsuhteen päättyessä kirjoita työtodistus. Kysy nuoren kiinnostusta työskennellä 4H-yhdistyksessä myöhemminkin esim. kerhonojajaajana ja tapahtumissa. Pyydä lupa säilyttää yhteystiedot.
- Suunnittele seuraavan syksyn kerhojen ja muita toimintoja ja varaa (kerho)tilat kesäkuussa

- Julkaise kerhonoijaajahaku yhdistyksen nettisivuilla ja somessa
- Tiedota jäsenkirjeessä ja nettisivuilla sekä someta syksyn alkavista kerhoista ja muista toiminnoista
- Suunnittele syksyn kurssit. Keväällä pidettyjen kurssien lisäksi voi tarjolle nostaa osittain yrittäjyyttäkin tukevat kurssit.
- Suunnittele syysloman toiminnot alustavasti ja ilmoita Kuopioseinnälle - supersyysloma sekä tiedota nettisivuilla ja jäsenkirjeessä.

Elokuu

- Sovi koulujen ja yhteistyötahojen kanssa syksyn toiminnot. Teemoja esimerkiksi:
 - 5.9 on yrittäjyyspäivä ja siihen yhteyteen tai esim. MOK-viikolle voi liittää yrittäjien/työpaikkojen/uratarinoiden esittelyä.
 - TET-paikan hakemiseen liittyvät teemat.
 - Omat vahvuudet.
 - "Ajokortti työelämään"-koulutus.
 - Metsäretki luontoympäristössä. Sovi yhteistyötahoja.
- Tiedota ja someta kerhoista ja muista toiminnoista sekä syysloman toiminnoista
- Rekrytoi syksyn kerhojen/toimintojen ohjaajat/työntekijät ja apuohjaajat heinä-elokuun vaiheessa.
 - Jokaisen rekrytoitavan edellytetään osallistuvan Työt alkavat-kurssille
 - Sovi yhteinen kerhonoijaajien/muiden työntekijöiden kauden aloitustapahtuma elokuun ensimmäisille viikoille.
 - Tutustuminen tulevaan kerhonoijaajapariin
 - Työsopimukseen tutustuminen ja allekirjoitus (tilinumero mukaan, verokortti)
 - Tuntalista, sen täyttäminen ja palautus.
 - Alustava sisältö kerhoista/muista toiminnoista
 - Käytännön ohjeet, esimerkiksi kerhoon saapumisesta, valokuvauksesta ja tietosuojasta sekä poissaolosta ilmoittamisesta
 - Kerhopäiväkirjojen tms. täyttäminen ja säilytys sekä kerhosuunnitelman täyttäminen
- Toteuta nuorten työelämätaito -kurseja
- Pidä yllä varahenkilölistaa (kerhonoijaaja ja varaohjaaja) sekä muista töistä kiinnostuneita.
- Hoida mahdollisten tilojen (esim. kerhotilat) käytänteet, kuten avaimet, tarvittavat yhteystiedot esim. huoltomiehiin, ensiaputarvikkeet (ja muut tarvittavat kerhovälineet esim. askartelutarvikkeet).

Syys-lokakuu

- Kerhojen ja muiden syyskauden töiden käynnistäminen, ennen ensimmäisen (kerho)kerran alkamista ohjaajien kanssa yhdessä
 - Tutustuminen tiloihin, tarvikkeisiin ja käytänteisiin, esim. avaimet
 - Turvallisuuskävely ja turvallisuussuunnitelman laatiminen
 - Esittäytyminen huoltajille
- Ohjaa nuoria työssä/kerhojen ohjauksessa ja järjestä tarvittaessa sijaisia, muistuta tärkeistä asioista ajoissa, kuten tuntilistojen palautuksesta.
- Koosta, tiedota ja someta kesän toiminnoissa työllistettyjen määrä.
- Järjestä kesätyöntekijöille kiitostapahtuma.
- Toteuta toimintoja kouluyhteistyössä.
- Suunnittele ja toteuta nuorten työelämätaito -kurseja.
- Esittele yhteistyötahoille nuorten työllistämismahdollisuuksia mm. tapahtumiin, esimerkiksi lastenhoitopisteisiin, kasvomaalauspaikoihin, maskottina esiintymisiin, pakohuonetoteutuksiin jne.
- Varaudu kausitöihin (esimerkiksi kotipalvelussa joulusiivouksiin) tarvittaessa rekrytoimalla tuntityöntekijöitä tai tiedustelemalla 4H-yrittäjien resursseja.

Marras-joulukuu

- Kontaktoi yhteistyötahoja tulevan kesän toimintojen suunnittelussa.
- Tiedota alustavasti kesän toiminnoista Kuopionseinä -kivakesä
- Järjestä työntekijöille/kerhonohjaajille kauden päätöstapahtuma (jonka yhteydessä esimerkiksi kerhojen päiväkirjojen, syyskauden tietojen tallennus, tunti- ja palautus, mahdollisesti ajankohtainen koulutus ja mukava kiitos kuluneesta kaudesta).
- Raportoi syksyn toiminnot.

KURSSIKUVAUKSET

Hankkeen työelämätaitoja tukevien kurssien pilotointien jälkeen seuraavat kurssit osoittautuivat tarpeelliseksi osallistujille, mutta myös työnantajille.

Hätä EA -kurssi, kesto 4 tuntia, yhdistyksen tilat

- Lasten yleisimmät ensiapua vaativat tilanteet
- Kurssin toteuttaa Hätä EA -koulutuksen ammattilainen, kurssista EA -kortti
- Ensiaputaidot kuuluvat kaikille. Hätä EA koulutuksen suorittamisesta on hyötyä mm. eri alojen kesätyöpaikkoja hakiessa, ja se on myös muutoin eduksi monissa tehtävissä työ- ja vapaa-ajalla.

Hygieniaosaamistestiin valmentava kurssi ja osaamistesti, kesto 8 tuntia

- Hygieniaosaamistestiin valmentava koulutus nuorille sopivin käytännön esimerkein
- Hygieniaosaamistestiin valmentava materiaali itseopiskeluun
- Hygieniaosaamistestin suorittaminen ja virallinen hygieniapassi

Lemmikinhoitokurssi, kesto 7 tuntia

- Jyrsijöiden ja kissojen hoito ja erityispiirteet, tiedonhankinta
- Koirien käsittely ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät
- Asiakkaiden kohtaaminen
- Yrittäjäinfo

Piensiivouskurssi, kesto 5 tuntia

- Perus- ja ylläpitosiivous, siivousjärjestys, lattiamateriaalit
- Ikkunan pesu
- WC- ja pesutilojen siivous, keittiö
- Asiakaskohtaaminen
- Yrittäjäinfo

Lastentoiminnan ohjaaja -kurssi [verkkokurssina](#), kesto 4 tuntia

- Fyysisesti ja psyykkisesti turvallisen toimintaympäristön luominen
- Lasten kohtaaminen
- Toimintaideat, pelit ja leikit

NUORTEN YRITTÄJYYDEN TUKEMISEN TOIMINTAMALLI

Konkreettinen yrittäjyyden aloittamiseen liittyvä opastus on koottu vuosikelloon touko-kesäkuulle. Muuten yrittäjyyteen mm. verotukseen ja raportointiin liittyvä opastus on kunkin aiheen ajankohtaisen kuukauden kohdalla. Vuosikello ohjaa toimintoja suunnitelmallisesti ja kattavasti yrittäjyyden tukemiseen vuoden aikana. Ohjauksessa aikataulutus ja ennakointi on tärkeää. Hankkeessakin havain-

nollistui, että nuoret ottavat yhteyttä juuri kun ovat toimintaansa aloittamassa. Yrittäjyyteen perehtyminen vie kuitenkin oman aikansa ja siitä kiinnostuneita on hyvä herätellä ajoissa, ettei tule kiire ja tarvittavat toimet tule tehtyä. Vuosikellosta saa pikaisesti käsityksen tarpeellisista toimista vuoden aikana. Alla toimet kuukausittain koostetusti.

Tammikuu

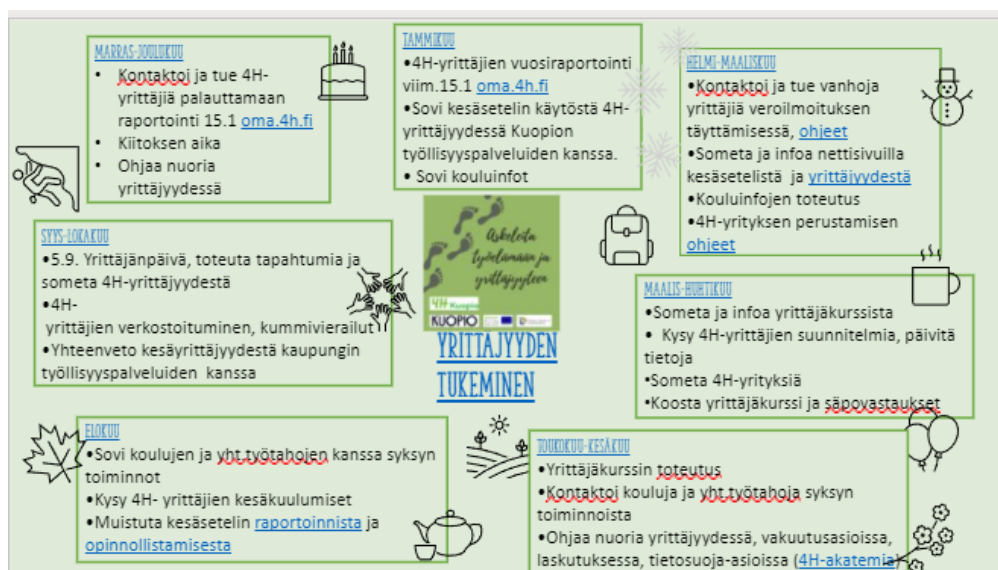
- 4H-yrittäjien ja yrittäjyydestä kiinnostuneiden yhteinen kahvihetki
- 4H-yrittäjien vuosiraportointi 15.1 mennessä, ohjaa nuoria raportointiin sähköisessä jäsenkortissa.
- Ole yhteydessä Kuopion työllisyyspalveluiden kaupungin työllistämistuesta vastaavaan henkilöön ja tarkenna raportointien perusteella 4H-yrittäjänä jatkavien 14-18-vuotiaiden, ei-9-luokkalaisten määrää heti tammikuun alussa
- Sovi mahdollisia kesätyöseteli-infoja Kuopion yläkouluihin ja lukioihin.

Helmi-maaliskuu

- 4H-yrittäjien ja yrittäjyydestä kiinnostuneiden yhteinen kahvihetki
- Muistuta ja tue vanhoja yrittäjiä veroilmoituksen täyttämässä.
- Suunnittele keväälle/alkukesään yhdistyksen omat yrittäjyyskoulutukset ja kahvihetket sekä tiedota niistä sekä 4H-liiton verkkokurssista.
- Someta ja infoa yhdistyksen nettisivuilla kesäsetelin mahdollisuuksista ja yrittäjyydestä
- Tarkista yhdistyksen nettisivujen linkkien toimivuus yrittäjyyteen ohjaamisessa. Perehdy ja päivitä omat tietosi 4H-yrityksen perustamisesta ja toimimisesta työntekijöiden sisällöstä intrasta ja nuorille suunnatusta avoimesta 4H-akatemiasta.

Maalis-huhtikuu

- 4H-yrittäjien ja yrittäjyydestä kiinnostuneiden yhteinen kahvihetki
- Tiedota yrittäjyyskursseista.
- Kysy 4H-yrittäjien kuulumisia ja suunnitelmia kesälle. Päivitä tiedot toimivista yrityksistä nettisivuille ja 4H-yrityskansioon, niiltä osin, kun nuori ei halua tietojaan nettisivuille
- Someta 4H-yrittäjätarinoita ja tuo esille oman kesätyöpaikan rakentamisen mahdollisuutta
- Koosta valmiit ohjeet 4H-yrittäjyydestä kiinnostuneille
- Selvitä rahoitusmahdollisuuksia yritystoiminnan välineisiin tai toimintaan 4H-nuorille tai yrittäjille

Touko-kesäkuu

- 4H-yrittäjien ja yrittäjyydestä kiinnostuneiden yhteinen kahvihetki

- Yrittäjäkurssin toteutus
- Kontaktoi kouluja/opoja ja yhteistyötahoja syksyn yrittäjänpäivästä ja mahdollisesta yrittäjyyskasvatuksen teemasta
- Ohjaa nuoria yrittäjyydessä.
 - Vakuutukset
 - Maksutavat, riippuvat asiakaskunnasta ja toiminnasta
 - Kotitalous asiakkaana
 - Jos asiakas on yritys tai yhdistys (y-tunnuksellinen on laskuttajalla oltava myös y-tunnus)
 - Tietosuoja on tärkeä asia asiakastietoja käsitellessä
 - Kirjanpito voi olla yksinkertainen
 - Hinnoittelu
 - Yrittäjäyhdistyksen jäsenyys on opiskelijalle ilmainen

Elokuu

- 4H-yrittäjien ja yrittäjyydestä kiinnostuneiden yhteinen kahvihetki
- Sovi koulujen kanssa syksyn toiminnot
- Kysy 4H- yrittäjien kesäkuulumiset
- Muistuta 4H-yrittäjiä
 - Kesäsetelin raportoinnista,
 - Mahdollisuus hakea digitaalinen osaamismerkki
 - 4H-yrittäjyys voidaan opinnollistaa

Syys-lokakuu

- 5.9. Yrittäjänpäivä, toteuta tapahtumia ja someta 4H-yrittäjyydestä ja heidän palveluista
- 4H-yrittäjien yhteinen kahvihetki
- Someta ja tiedota 4H-liiton verkkokurssista
- Toteuta yrittäjyyskasvatusta kouluilla
- 4H- yrittäjien verkostoituminen, esim.:
 - Yhteiset kahvihetket
 - kummivierailut yrityksiin yhteistyötahojen tai suorien kontaktien kautta
 - Yhteiset retket
- Yhteenveto kesäyrittäjyydestä kaupungin työllisyyspalveluiden kanssa

Marras-joulukuu

- Kontaktoi ja tiedota 4H-yrittäjiä palauttamaan raportointi 15.1 mennessä.
- Kiitoksen aika, vuoden päätöskahvit tms. 4H-yrittäjille

YHTEENVETO

Askeleita työelämään ja yrittäjyyteen -hanke oli Kuopion 4H-yhdistykselle merkityksellinen ja tuloksellinen. Hankkeen kautta päästiin eri tavoin toteuttamaan ja testaamaan nuorten työelämä- ja yrittäjyystaitojen tukemisen muotoja ja tapoja, ja tämän kokeilutoiminnan kautta hankkeesta jää elämään hankkeen tuotoksina syntyneet ja testatut toimintamallit. Toimintamallit ovat hyödynnettävissä myös muille toimijoille.

Hankkeessa onnistuttiin tavoittamaan hyvin nuoria ja erilaisia toimintoja päästiin testaamaan. Nuoret hyötyivät palautteen mukaan hankkeesta, ja kurssien, infojen, kahvihetkien kautta nuoret saivat tukea, mikä näkyi lisääntyneinä taitoina ja tietoina, sekä muun muassa perustettuina nuorten yrityksinä.

Hanke lisäsin Kuopion 4H-yhdistyksen hankeosaamista sekä hankkeen sisällön mukaista osaamista.

Onnistuneet koulutuksen jäävät osaksi yhdistyksen nuorille tarjottavaa toimintaa ja siten lisäävät nuorten työelämätaitoja myös tulevaisuudessa. Hankkeen avulla rakennettiin toimintamallit, tuotteet ja toimivat verkostot, joiden avulla toiminta saadaan jatkumaan myös hankkeen jälkeen.

LÄHTEET

Jokinen K., 2019, 4H-yrittäjyys nuorten työelämätaitoja edistämässä. Humak.

Kautto P ja Tuikkanen A., 2020, Find Your Way-Onnistunut hankeviestintä sekä nuorten tavoittaminen ja sitouttaminen mukaan toimintaan. Loppuraportti. Uuraisten 4H-yhdistys.

Kuopion 4H-yhdistys ry, 2020, Hevosvoimia Luonnosta-hanke. Loppuraportti. <https://kuopio.4h.fi/hankkeet/paattyneet-hankkeet/hevosvoimia-luonnosta-hanke/> 16.11.2021

Lasten ja nuorten säätiö, <https://www.nuori.fi/toiminta> , 12.10.2021

Webinaarit: [Minne menet työelämä, tunnista tulevaisuuden taidot](#), [Kohti työelämää, ammattilaisten vinkit](#) 9.11.2020

Nuorisobarometri 2019 , 2020, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto, OPM. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2020/12/nuorisobarometri2019-netti.pdf> 16.11.2021

Pohjois-Savon liitto , 2021,Pohjois-Savolaisten yritysten käsityksiä nuorten työllistämisestä ja alueen kehittämisestä, tiivistelmä. Nuoret pohjoissavolaiset tulevaisuudentekijät-hanke.